

**Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön kartoitus
Kuusamo-Posio-Taivalkoski-alueella**

OULUN YLIOPISTO
Kasvatustieteiden tiedekunta
Varhaiskasvatus
Kandidaatin opinnäytetyö
Anne Kerälä
25.4.2012

Varhaiskasvatuksen koulutus		Tekijä Anne Kerälä	
Työn nimi Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön kartoitus Kuusamo-Posio-Taivalkoski-alueella			
Pääaine Varhaiskasvatus	Työn laji Kandidaatintyö	Aika huhtikuu 2012	Sivumäärä 31 s., 1 liite
Tiivistelmä			
<p>Opinnäytetyöni liittyy Lapsen hyvä arki- hankkeeseen. Hanke on Pohjoisen alueen Kaste (PaKaste) hankekokonaisuuden Pohjois-Pohjanmaan osahanke. Lapsen hyvä arki- hankkeessa kehitetään lapsiperhepalveluita Koillismaalla. Hankkeen tavoitteena on varhaiskasvatuspalveluiden sekä moniammatillisten yhteistyökäytäntöiden kehittäminen. Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää Koillismaan kuntien Kuusamon, Posion ja Taivalkosken varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyötä ja tarkemmin yhteistyömuotojen nykytilaa, haasteita ja kehittämisalueita.</p> <p>Tutkimukseni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa päämääränä on tutkittavien henkilöiden oman näkökulman ja kokemusten esille tuominen. Tutkimukseni aineisto on kerätty kysymyslomakkeella, jossa on avoimia kysymyksiä. Kohdejoukkona oli hankekuntien päivähoiton henkilöstö (kiertävät lastentarhanopettajat, lastentarhanopettajat, lastenhoitajat ja perhepäivähoitajat), sosiaalityöntekijät ja perhetyöntekijät. Päivähoidon osalta rajasin kohdejoukkoa siten, että jokaisesta päiväkodista vastasi yksi työtiimi kyselyyn. Lisäksi lähetin kysymyslomakkeen 9 sosiaalityöntekijälle ja kuntien kaikille perhetyöntekijöille. Lähetin yhteensä 46 kysymyslomaketta, joista palautui täytettynä 32. Aineiston analyysimenetelmänä käytin sisällönanalyysiä.</p> <p>Tutkimukseni aineistosta kävi ilmi, että tällä hetkellä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä on vähän tai ei ollenkaan. Yhteistyön haasteina koettiin mm. vaihteluvallisuus, salassapitosäännökset, ajanpuute sekä se, ettei perhe anna lupaa yhteistyöhön. Tärkeimmäksi kehittämisalueeksi aineistosta nousi esille säännölliset moniammatilliset palaverit, joissa asianosaiset saavat ajankohtaista tietoa ja samalla vahvistetaan moniammatillista yhteistyötä.</p>			
Asiasanat lastensuojelu, moniammatillinen yhteistyö, varhaiskasvatus,			

1. Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	1
2. LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISTYÖ	2
2.1. Uusi LASTENSUOJELULAKI 2010	2
2.2. VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2005	3
2.3. KOILLISMAAN KUNTIEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAT	3
2.4. LAPSEN HYVÄ ARKI – HANKE	4
3. TUTKIMUSTEHTÄVÄT	5
4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	6
4.1. TUTKIMUSMENETELMÄ	6
4.2. TUTKIMUKSEN KOHDEJOUKKO	6
4.3. AINEISTON KERUU	7
4.4. AINEISTON ANALYYSI	8
4.5. TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	9
5. KOILLISMAAN HANKEKUNTIEN LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN HENKILÖSTÖN VASTAUKSIA KYSELYYN.....	11
5.1. MITÄ TARPEITA ERI TAHOILLA ON MONIAMMATILLISELLE YHTEISTYÖLLE?	11
5.2. MILLAISTA MONIAMMATILLISTA YHTEISTYÖTÄ PALVELUJEN RAJAPINNOILLA ON?	12
5.3. YHTEISTYÖN HAASTEET	13
5.4. TIEDONSIIRTO.....	14
5.5. ASIAKASSUUNNITELMAT.....	17
5.6. OMA ROOLI YHTEISTYÖSSÄ.....	19
5.7. ASIAKKAAN OSALLISUUS	22
5.8. LASTENSUOJELUUN LIITTYVÄT TAVOITTEET OSANA LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAA	23
6. KOILLISMAAN HANKEKUNTIEN LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISTYÖN NYKYTILA, HAASTEET JA KEHITTÄMISALUEET.....	27
6.1. LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISTYÖN NYKYTILA	27
6.2. LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISTYÖN HAASTEET	27
6.3. LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMISALUEET	28
7. POHDINTA.....	30
LÄHTEET:.....	31
LIITE	

2. JOHDANTO

Olen tehnyt opinnäytetyöni liittyen varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun moniammatilliseen yhteistyöhön. Opinnäytetyöni liittyy Lapsen hyvä arki- hankkeeseen, joka on Pohjoisen alueen Kaste (PaKaste) hankekokonaisuuden Pohjois-Pohjanmaan osahanke. Lapsen hyvä arki- hankkeessa kehitetään lapsiperhepalveluita Pohjois-Pohjanmaalla Koillismaalla (Kuusamo, Taivalkoski ja Posio) sekä Kallion ja Selänteen peruspalvelukuntayhtymissä. Keskityin kartoituksessani tarkemmin Koillismaan hankekuntien varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun moniammatillisen yhteistyön selvitykseen. Tavoitteenani on kartoittaa hankekuntien päivähoidon ja lastensuojelun yhteistyömuotojen nykytilaa, haasteita ja kehittämisalueita.

Varhaiskasvatuksen opintojen puolessa välissä minulle tuli ajatus, että haluan suorittaa kandidaatin työni kyselytutkimuksen myötä. Olen suorittanut aikaisemmin kasvatustieteiden maisterin tutkinnon pääaineena kasvatopsykologia, joten tieteellisen tutkimuksen tekeminen on minulle tuttua. Halusin päästä tekemään tutkimustani johonkin hankkeeseen, jossa siitä olisi hyötyä myös käytännössä. Kuulin Lapsen hyvä arki-hankkeesta ja otin yhteyttä hankkeen projektipäällikköön Aira Vähärautioon. Hänen ja kehittämiskoordinaattori Anu Määtän kautta sain aika nopeasti ajankohtaisen aiheen, johon he halusivat hankkeen osalta kartoitusta. Aiheekseni tuli siis lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön kartoitus Kuusamo-Posio-Taivalkoski-alueella

3. LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISTYÖ

3.1 Uusi lastensuojelulaki 2010

Moniammatillinen yhteistyö on ajankohtainen asia sosiaali- ja terveyspalveluissa ja varhaiskasvatuksessa. Uuden lastensuojelulain (2010) myötä on tullut tarvetta uudentyyppisille yhteistyömuodoille. Uuden lastensuojelulain mukaisesti kuntien tulee järjestää ehkäisevää lastensuojelutyötä, jolloin lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevää lastensuojelutyötä on tuki ja erityinen tuki, jota voidaan antaa esim. opetuksessa, päivähoitossa tai neuvolassa. Ilmoitusvelvollisuutta on laajennettu siten, että suuri joukko eri ammattiharjoittajia on velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta. Lastensuojelutapauksissa lapselle nimetään hänen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Kunnan on huolehdittava, että sosiaalityöntekijällä on käytettävissään lapsen kasvun ja kehityksen, terveydenhuollon, oikeudellista sekä muuta lastensuojelutyössä tarvittavaa asiantuntemusta. Moniammatilliselle yhteistyölle on siis velvoitetta uuden lain myötä. (Valtion säädöstietopankki, Finlex.)

Palvelujen kehittämisen tavoitteena on kasvatuksen tukeminen. Laissa korostetaan ehkäisevän lastensuojelun merkitystä. Kaikilla kunnan viranomaisilla on velvollisuus pyrkiä tukemaan vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Kasvatuksen tukemisella tarkoitetaan laajasti ottaen kaikkia sellaisia eri viranomaisten yhteistyöhön perustuvia toimia, joilla pyritään kehittämään lapsiperheiden ja heidän välittömän arkiympäristönsä mahdollisuuksia edistää lasten suotuisaa kasvua ja kehitystä. Lastensuojelun kannalta on ensisijaisen tärkeitä, että yleiset, kaikille tarkoitetut palvelut tukevat lasten kasvatusta. Ongelmien syntymistä voidaan ehkäistä, kun lastensuojelun tarve voidaan havaita mahdollisimman varhain. Palvelujen kehittämisen tavoitteena on myös, että niillä kyetään havaitsemaan milloin lapsi, nuori tai lapsiperhe on erityisen tuen tarpeessa. Varhainen puuttuminen tarkoittaa myös sitä, että esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvoloissa, päivähoitossa ja koulussa toimivat henkilöt osaavat ohjata apua tarvitsevia lapsia ja perheitä käyttämään erityispalveluja. (Sosiaaliportti, Lastensuojelun käsikirja.)

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005

Valtakunnallisesti varhaiskasvatusta ohjaa lasten päivähoidon ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset sekä valtakunnalliset linjaukset. Sisältöä ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja esiopetuksen opetussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) yhtenä laadukkaana varhaiskasvatuksen edellytyksenä nähdään eri tahojen välinen yhteistyö. Varhaiskasvatuksen linjausten mukaisesti verkostoyhteistyötä tehdään koko lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa. Verkostoyhteistyön yhtenä keskeisenä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen riskitilanteissa, mikä voidaan löytää myös ehkäisevän lastensuojelun tavoista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005, 8-10.)

Seuraavassa käyn läpi Koillismaan hankekuntien varhaiskasvatussuunnitelmat ja kiinnitän tarkastelussani erityistä huomiota siihen, miten niissä huomioidaan moniammatillinen yhteistyö.

3.3 Koillismaan kuntien varhaiskasvatussuunnitelmat

Kuusamon varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on lisätä moniammatillista yhteistyötä sellaisten palveluiden kesken, joilla tuetaan lasta ja perhettä. Kuusamossa lasten asioista vastaavat toimijat ovat kiinteässä yhteistyössä, esim. varhaiskasvatuksen organisaatioon kuuluu kiinteästi kotipalvelu. Moniammatillisessa yhteistyössä eri asiantuntijat ja vanhemmat työskentelevät saumattomasti yhdessä lapsen tukemisen varmistamiseksi, mihin on mietitty toimivia yhteistyömenetelmiä. Kuusamossa on tavoitteena lisätä poikkihallinnollista yhteistyötä sekä yhteistä koulutusta. (Kuusamon varhaiskasvatussuunnitelma, 2005.)

Posion varhaiskasvatussuunnitelmassa mainitaan laadunhallinta ja että laatuun vaikuttaa mm. henkilöstön koulutus. Tämä vaatii täydennyskoulutusta, yhteisiä ammattikuntien välisiä palaveriteita sekä kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa. Posion varhaiskasvatussuunnitelmassa pidetään tärkeänä, että sosiaalinen verkosto on helposti saatavilla ja että yhteistyössä moniammatillisten ryhmien kanssa voidaan tarjota oikeaa ja asianmukaista apua lapselle ja perheelle. Kehittämistarpeina tämän asiakirjan mukaan nähdään yhteistyö myös muiden moniammatillisten ryhmien kanssa. (Posion varhaiskasvatussuunnitelma, 2003.)

Taivalkosken varhaiskasvatussuunnitelmassa mainitaan, että päivähoitossa tehdään säännöllisesti yhteistyötä sosiaalityöntekijän ja perhetyöntekijän kanssa. Moniammatillinen yhteistyö nähdään keskeisenä osana lapsen tukemisen prosessia. Moniammatillisuus tulee olla mukana suunnittelun, organisoinnin ja toteuttamisen tasolla. Moniammatillisuus huomioidaan myös taloussuunnitelmassa toimintojen tehostamisena (säännöllisyys, järjestelmällisyys ja vastuuhenkilöiden sopiminen). Kunnan sisäisessä yhteistyössä on mukana yhteiset tapahtumat, koulutukset ja tapaamiset. Toiminnan arviointiin osallistuvat henkilöstö, hallinto, vanhemmat, lapset ja eri yhteistyötahot. (Taivalkosken varhaiskasvatussuunnitelma, 2007.)

3.4 Lapsen hyvä arki – hanke

Lapsen hyvä arki- hanke on Pohjoisen alueen Kaste (PaKaste) hankekokonaisuuden Pohjois-Pohjanmaan osahanke. Lapsen hyvä arki- hankkeessa on kehitetty lapsiperhepalveluita Koillismaan hankekunnissa (Kuusamo, Taivalkoski ja Posio) sekä Selänteen ja Kallion alueella. Hankkeessa on ollut mukana kolmannen sektorin edustajia, ev.lut. seurakunta sekä järjestön toimijoita. Lisäksi hankkeessa tehdään tiivistä yhteistyötä Oulun yliopiston ja muiden pohjoissuomalaisten korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa. Hankkeen tavoitteena on varhaiskasvatuspalveluiden ja moniammatillisten yhteistyökäytänteiden kehittäminen. Hankkeen ensimmäinen vaihe toteutettiin 2009-2011 ja Lapsen hyvä arki2- hanke jatkaa kehittämistyötä 2011-2013. (Vähärautio, 2011.)

Opinnäytetyössäni olen mukana selvittämässä varhaiskasvatuspalveluiden ja moniammatillisten yhteistyökäytänteiden nykytilaa, haasteita ja kehittämisalueita kohdentaen tutkimukseni lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen kenttään.

4. TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tarkastelin uutta lastensuojelulakia (2010) ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2005) sekä Koillismaan kuntien omia varhaiskasvatussuunnitelmia lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön näkökulmasta, minkä kautta sain kokonaiskuvan yhteistyön tarpeista ja siitä, mihin tulisi pyrkiä. Suunnittelupalaverissa sain paljon tietoa käytännön tasolta siitä, mitä yhteistyö on tällä hetkellä ja mihin pyritään. Asiakirjojen ja suunnittelupalaverin pohjalta päätin lähteä kartoittamaan seuraavia asioita Koillismaan hankekuntien varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöstä:

- Mitä tarpeita eri tahoilla on moniammatilliselle yhteistyölle?
- Millaista moniammatillista yhteistyötä palvelujen rajapinnoilla on?
- Onko olemassa olevia hyviä/huonoja käytäntöjä?
- Yhteistyön haasteet?
- Tiedonsiirto?
- Asiakassuunnitelmat?
- Oma rooli yhteistyössä?
- Asiakkaan osallisuus?
- Lastensuojeluun liittyvät tavoitteet osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa?

Näihin osa-alueisiin lisäsin vielä tarkentavia kysymyksiä siten, että kysymysteni kautta voisin kartoittaa hankekuntien varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyömuotojen NYKYTILAA, HAASTEITA ja KEHITTÄMISALUEITA (Kyselylomake liite 1).

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni Koillismaan hankekuntien varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöstä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Aineiston tutkimukseeni olen kerännyt avoimella kyselylomakkeella, johon olen koonnut avoimia kysymyksiä koskien varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyötä. Tavoitteenani on selvittää yhteistyön nykytilaa, haasteita ja kehittämisalueita kohdistuen kysymykset olemassa oleviin yhteistyömuotoihin, tarpeisiin, haasteisiin, tiedonsiirtoon, asiakassuunnitelmiin, omaan rooliin yhteistyössä ja asiakkaan osallisuuteen. Tutkimuksessani käytetty kysymyslomake on liitteenä (Liite 1.).

Laadullisen tutkimuksen kohteena on ihminen ja hänen elämänsä maailmansa. Laadullisen tutkimuksen keinoin on tarkoitus saada kokonaiskuva jostakin ilmiöstä tutkimalla sitä eri näkökulmista ja pyrkimällä ymmärtämään sitä. Päämääränä on tutkittavien henkilöiden oman näkökulman ja kokemusten esille tuominen. Aineistolähtöisyyttä voidaan pitää kvalitatiivisen tutkimuksen eräänlaisena tunnusmerkkinä, mikä tarkoittaa pyrkimystä saada mahdollisimman rikas ja monipuolinen kuva tutkittavasta aiheesta. Laadullisesta tutkimuksesta puhuttaessa aineiston keruu ja analyysimenetelmiä on useita, jolloin tutkijan rooli nousee keskeiseen asemaan. Tutkija on tutkimuksen tärkein työväline ja hänen ajattelunsa tulos on tutkimuksessa tehty analyysi. (Huttunen, 1995, 200-202; Varto 1992, 14, 23.)

5.2 Tutkimuksen kohdejoukko

Kartoitukseni kohderyhmäksi valitsin päivähoidon henkilöstön (kiertävät erityislastentarhanopettajat, lastentarhanopettajat, lastenhoitajat ja perhepäivähoitajat), lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja perhetyöntekijät. Kolmen kunnan alueella on paljon päivähoidon henkilöstöä, joten rajasin vastaajia päiväkotien osalta siten, että jokaisesta päiväkodista vastaa yhdessä yksi työtiimi (lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa tai ryhmiksessä yhden osaston työntekijät). Kuusamon ja Taivalkosken perhepäivähoitajille lähetin kyselyt heidän kuukausitapaamiseen, jossa heidän tuli vastata kyselyyn pienissä

ryhmissä. Posiolla oli yksi perhepäivähoitaja, joten hän vastasi yksin. Perhetyöntekijöille lähetin jokaiselle oman kyselyn. Päivähoidon henkilöstölle ja perhetyöntekijöille lähetin siis paperiversioon kyselystä. Kyselyt toimitettiin päivähoidonohjaajien kautta. Kuntien sosiaalityöntekijöille lähetin kyselyn sähköisen version, koska oli tarkoitus, että he vastaavat kyselyyn yksittäin.

Päivähoidon henkilöstölle ja perhetyöntekijöille lähetin yhteensä 36 kyselyä, joista palautettiin 30 (kaksi tyhjää). Lisäksi yksi kiertävä erityislastentarhanopettaja vastasi sähköisen version avulla. Sähköisen kyselyn lähetin yhdeksälle sosiaalityöntekijälle, joista kyselyyn vastasi kolme. Vastauslomakkeita palautui yhteensä 34 ja täytettynä 32.

5.3 Aineiston keruu

Suunnittelupalaverissa pohdimme sitä, millä tavalla aineistonkeruu tulisi tehdä. Sain hyviä ehdotuksia aineistonkeruun suhteen mm. kysely- ja haastattelututkimus, ryhmähaastattelu tai tapaustutkimus. Opinnäytetyön laajuuteen nähden päädyin kuitenkin avoimeen kyselytutkimukseen. Kartoitus tehtiin kuitenkin kolmen kunnan alueelle ja kartoitukseen haluttiin mahdollisimman monen ihmisen näkemys, joten tämä oli mielestäni hyvä vaihtoehto.

Tutkimuksen aineistona tarkastelen päivähoidon ja lastensuojelun henkilöstön ajatuksia siitä, minkälaista yhteistyötä on tällä hetkellä, mitä haasteita he ovat kohdanneet yhteistyön suhteen ja mitä kehittämisalueita on tullut esiin. Tein kyselylomakkeen, jossa on kahdeksan pääkysymystä sekä pääkysymyksiin liittyviä tarkentavia kysymyksiä. Kysymyslomakkeesta tuli aika pitkä, joten halusin testata sitä ennen varsinaista kyselyn aloittamista. Lähetin testikyselyn sähköisen version neljälle henkilölle. Testikyselyn kautta sain palautetta ja ehdotuksia siitä, mitä voisi tehdä toisin. Kysymyslomaketta pidettiin pitkänä ja työläänä täyttää, mutta toisaalta kukaan ei osannut sanoa, mitä voisi jättää pois. Kaikkia kysymyksiä pidettiin tarpeellisena, joten lähdin toteuttamaan kyselyä tällä lomakkeella.

Kysymyslomakkeeni koostuu avoimista kysymyksistä, joissa on aina kysymyksen jälkeen varattu tyhjä tila vastaukselle. Hirsjärvi ym.(1997, 194) painottavat, että avoimet kysymykset sallivat vastaajan vastata omin sanoin ja itseään ilmaisten eikä ole valmiita

vastausehdotuksia, vaan ne antavat mahdollisuuden omakohtaiseen pohdintaan. Mielestäni kyselyssä, jossa halutaan saada suoraa palautetta nykyisistä käytännöistä ja toisaalta kehittämisehdotuksia, on hyvä olla käytössä avoimet kysymykset. Avoimet kysymykset rajaavat ja antavat kehyksen vastaajalle, mutta eivät rajoita vastaajaa liikaa. Toisaalta kysymyslomakkeen muodossa vastaajilla on mahdollisuus vastata rauhassa kysymyksiin.

Kysely toteutettiin osakseen työtiimeissä, joten kysymyslomake toimi samalla keskustelun välineenä. Työtiimit joutuivat pohtimaan yhdessä esittämiäni kysymyksiä ja miettimään omaa kantaansa asiaan. Luulisin, että näiden keskustelujen kautta työtiimin jäsenet ovat jakaneet tietoa ja saaneet lisää ymmärrystä asiasta, koska siitä on saanut keskustella ja pohtia yhdessä muiden kanssa.

5.4 Aineiston analyysi

Valitsin tutkimukseni aineiston analyysimenetelmäksi sisällönanalyysin. Tuomi ja Sarajärvi (2002) esittelevät kirjassaan sisällönanalyysia ja he korostavat, että sitä voidaan pitää joko yksittäisenä metodina tai väljänä teoreettisena kehyksenä. Laadullisen tutkimuksen perinteissä sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä. Tuomi ja Sarajärvi (2002, 93-94) viittaavat analyysin toteuttamisessa Timo Laineen esittämään kuvaukseen analyysin etenemisestä. Seuraavassa on Laineen kuvaus hieman muokattuna Tuomen ja Sarajärven toimesta:

1. Päätä, mikä aineistossa kiinnostaa ja tee vahva päätös!
2. a. Käy läpi aineisto, erota ja merkitse ne asiat, jotka sisältyvät kiinnostukseesi.
b. Kaikki muu jää pois tästä tutkimuksestasi!
c. Kerää merkityt asiat yhteen ja erikseen muusta aineistosta.
3. Luokittele, teemoita tai tyyppitele aineisto.
4. Kirjoita yhteenveto.

Analyysivaiheen aloitin lukemalla kysymyslomakkeiden vastaukset huolella läpi, minkä jälkeen litteroin aineiston. Aineiston litteroinnin toteutin käytännössä siten, että tein excel-
taulukon, johon kirjoitin vastaajien vastaukset erikseen kysymyksittäin ja erottelin

vastaajat työtehtävän mukaan (perhepäivähoitajat, päiväkodin työntekijät, perhetyöntekijät ja sosiaalityöntekijät). Vastauksen loppuun laitoin myös koodin siitä, mistä kunnasta vastaaja on. Työtehtävien erottelun kautta haluan saada tietoa siitä, miten vastaajien tausta vaikuttaa vastaukseen ja toisaalta halusin nähdä, minkälainen näkemys eri työntekijöillä on asiasta. Vastaajan kotikunnan lisäsin siksi, että voisin tarvittaessa vertailla heidän vastauksiaan.

Analyysi eteni seuraavaksi litteroidun aineiston läpi käymiseen. Luin aineistoa useita kertoja läpi ja aloin etsiä teemoja. Tuomi ja Sarajärvi (2002, 95-96) käyttävät termiä luokittelu, millä he tarkoittavat aineiston järjestämisen muotoa. Tutkimuksessani luokittelin jokaisen kysymyksen kohdalla sen, mitä juuri tähän kysymykseen liittyvästä asiasta on sanottu. Luokittelun tein erikseen eri työtehtävätaustan mukaan, koska haluin saada työtaustan näkyviin vastauksissa. Sisällönanalyysini on teoriaohjaava sisällönanalyysi, jossa on tutkimustehtävät toimivat teemana, jotka ovat siis jo valmiina ja minkä puitteissa poimin aineistosta asioita (ks. Tuomi ja Sarajärvi, 2002, 116-117).

Aluksi tein analyysin kysymys kerrallaan ja etsin jokaisen kysymyksen vastauksista useimmin esitetyt teemat. Yksittäisistä kysymyksistä siirryin varhaiskasvatuksen nykytilan, haasteiden ja kehittämisalueiden kokonaiskuvaan. Yhteenvedossa käsittelin kartoituksen tuloksia kokonaisuudessaan tutkimustehtävien valossa.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Eskola ja Suoranta (1996, 167) korostavat, että laadullisessa tutkimuksessa luotettavuuden arviointi kohdistuu koko tutkimusprosessiin ja erityisesti itse tutkijaan. Kvalitatiivisen tutkimuksen muina luotettavuuden kriteereinä voidaan pitää tutkimuksen uskottavuutta ja siirrettävyyttä. Kartoitukseni luotettavuutta lisäsi varsin kattava vastaajajoukko eli yhteensä 32 vastauslomaketta sekä se, että päiväkodin työntekijät vastasivat työtiimeissä. Voidaan sanoa, että jokaista päiväkodin vastauslomaketta on ollut täyttämässä yhteensä kolme henkilöä (yhden lapsiryhmän aikuiset). Luotettavuutta toisaalta vähensi sosiaalityöntekijöiden vähäinen vastausmäärä.

Uskottavuutta olen pyrkinyt vahvistamaan sillä, että olen lukenut vastauspaperit useasti läpi ja kirjoittanut ne uudelleen kysymyksittäin ja vastaajan perusteella excel-tilukoon.

Tämän jälkeen olen lukenut litteroidun aineistoni useaan kertaan ja luokitellut sen sisällön mukaisesti. Täten koen, että tulkintani ja luokitteluni vastaa tutkittavien käsityksiä. Tutkimustulokseni ovat varmasti jossain määrin siirrettäviä myös toiseen kontekstiin. Toisaalta Koillismaan hankekuntien ympäristö, käytännöt ja työtä toteuttavat ihmiset luovat yhteistyön kenttään oman leimansa.

6. KOILLISMAAN HANKEKUNTIEN LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN HENKILÖSTÖN VASTAUKSIA KYSELYYN

Seuraavaksi esitän kysymyksittäin luokittelun avulla tärkeimmiksi aiheiksi nousevat asiat.

6.1 Mitä tarpeita eri tahoilla on moniammatilliselle yhteistyölle?

- Millaisissa tilanteissa koet tarvitsevasi moniammatillista yhteistyötä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1. Huoli lapsen kehityksestä ja/tai kasvuympäristöstä (kielihäiriöt, vanhempien ongelmat) 2. Tietojen epäselvyys	1. Jos perhe on lastensuojelun asiakas 2. Päivähoito avohuollon tukitoimena 3. Lapsen ja/tai perheen ongelmatilanteissa	1. Moniongelmaiset perheet 2. Kun lapset oireilevat	1. Avohuollon tukitoimia ja ennaltaehkäisevää toimintaa suunniteltaessa 2. Lastensuojeluprosessin kaikissa vaiheissa

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun henkilöstöllä oli tarvetta moniammatilliselle yhteistyölle silloin, kun herää huoli lapsen kasvusta, kehityksestä ja kasvuympäristöstä. Erityisesti yhteistyön tarvetta nähtiin silloin, kun lapsi ja perhe ovat lastensuojelun asiakkaana. Päivähoidon työntekijät ja sosiaalityöntekijät pitivät tärkeänä yhteistyötä siinä tapauksessa, että lapsi on avohuollon tukitoimena päivähoidossa. Sosiaalityöntekijät painottivat sitä, että moniammatillinen yhteistyö on tärkeää lastensuojeluprosessin kaikissa vaiheissa, jotta tiedetään kuka, mitä ja miten on tehty ja kuinka siinä on onnistuttu.

6.2 Millaista moniammatillista yhteistyötä palvelujen rajapinnoilla on?

- Millaisissa tilanteissa moniammatillista yhteistyötä on tällä hetkellä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Ei mitään 2.Neuvola, elto	1.Vähäistä jos ollenkaan 2.Puhelinyhteys tai konsultaatio puhelimitse 3.Esimies yhteydessä lastensuojeluun 4.Tiedonsiirtopalaveri esikouluun mentäessä	1.Huoli perheen jaksamisesta 2.Kasvatuksen laiminlyönti - lastensuojeluilmoitus	1.Huoli-tiimi 2.Erityislapset ja lastensuojelutapaukset

Hanke kuntien lastensuojelun ja päivähoidon henkilöstö kokevat, että tällä hetkellä moniammatillista yhteistyötä on vähän tai ei ollenkaan. Perhepäivähoitajat mainitsevat neuvolan ja elto:n yhteistyökumppaneina. Päivähoidon työntekijät mainitsevat yhteistyömuodoksi sosiaalityöntekijöiden kanssa puhelinyhteyden tai konsultaation puhelimitse. Päivähoidossa yhteistyöstä lastensuojelun kanssa vastaavat osittain esimiehet. Esikouluun mentäessä sosiaalityöntekijä on ollut mukana tiedonsiirtopalaverissa. Perhetyöntekijät mainitsevat, että kasvatuksen laiminlyöntitilanteissa ja silloin, kun herää huoli, he ottavat yhteyttä lastensuojelun työntekijään tai tekevät yhdessä esimiehen kanssa lastensuojeluilmoituksen. Sosiaalityöntekijät kertovat, että lastensuojelutapauksissa ja erityislapsen kohdalla on moniammatillista yhteistyötä. Taivalkoskella on Huoli-tiimi, jossa eri alan työntekijät voivat jakaa kokemuksiaan ja näkemyksiään yhdessä. Huoli-tiimissä perheen/lapsen asioista puhutaan nimettömänä, mutta perheen luvalla myös kohdistetusti. Tämä yhteistyömuoto on kuitenkin vielä kehitteillä.

- Minkä yhteistyömuodon olet kokenut erityisen hyväksi?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Päivähoidon ohjaajan ja elton tuki	1.Säännölliset yhteiset palaverit, joissa eri tahot mukana 2.Elton/kelton tuki 3.Yhteistyö neuvolan, perhetyöntekijän ja päivähoidon kesken	1.Yhteiset palaverit, joissa mukana perhe, perhetyöntekijä, ohjaaja ja sosiaalityöntekijä	1. Huoli-tiimi

Moniammatillisista yhteistyömuodoista parhaimmaksi ovat perhepäivähoitajat kokeneet päivähoiton ohjaajan ja elto:n tuen. Päivähoidon työntekijät kokivat parhaaksi yhteistyöksi säännölliset yhteiset palaverit, joissa on ollut eri tahot mukana sekä myös kelto/elto:n tuen. Posion päivähoitossa tehdään säännöllistä yhteistyötä neuvolan, perhetyöntekijän ja päivähoiton kesken, mikä on koettu hyväksi toimintatavaksi. Perhetyöntekijät mainitsevat myös yhteiset palaverit perheen, perhetyöntekijän, ohjaajan ja sosiaalityöntekijän kanssa hyväksi yhteistyömuodoksi. Taivalkosken sosiaalityöntekijät kertovat Huoli-tiimin parhaimmaksi tavaksi tehdä yhteistyötä. Huoli-tiimi on verkostopalaveri, jossa eri tahot voivat keskustella tilanteista ja perheen suostumuksella myös asiakaskohtaisesti.

6.3 Yhteistyön haasteet

- Millaisia haasteita ja vaikeuttavia tekijöitä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun moniammatillisessa yhteistyössä on?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijä

	työntekijät		t
1.Vaitioloovelvollisuus, salassapitovelvollisuus (saako kysyä sos.viranomaiselta ja saako hän kertoa?) 2.Tiedonpuute 3.Vaikea tavoittaa sosiaalityöntekijää	1.Vaitioloovelvollisuus, salassapitovelvollisuus (uusi laki ei ole auennut työntekijöille-mitä saa ja mitä ei saa kertoa?) 2. Vaikea tavoittaa sosiaalityöntekijää 3.Tiedonpuute 4.Perhe ei anna lupaa yhteistyöhön	1.Vaitioloovelvollisuus 2.Tiedonsiirto 3.Mielenterveystyön puuttuminen kentältä 4.Perhe ei anna lupaa yhteistyöhön	1.Salassapitoasiat 2.Resurssien puute (ajanpuute) 3.Ennakkoluulot ja ajattelemattomuus (ei tarvitse tehdä yksin)

Suurimpana haasteena kaikki osapuolet näkivät salassapitosäännökset ja vaitioloovelvollisuuden. Päivähoidon työntekijät ja perhepäivähoitajat kokivat, että salassapitovelvollisuus ja vaitioloovelvollisuus sekä niihin liittyvät lait eivät ole heidän tiedossa tai ne ovat epäselviä. Uusi lastensuojelulaki ei ole myöskään selvillä kaikilla päivähoidon ja perhepäivähoidon työntekijöillä. Tiedonpuute ja ajanpuute nähtiin myös ongelmaksiksi. Varhaiskasvatuksen henkilöstö koko, että sosiaalityöntekijää on vaikea tavoittaa. Perhetyöntekijät ja päivähoidon työntekijät näkivät, että yhteistyön haasteena on myös se, että perhe ei anna lupaa yhteistyöhön. Sosiaalityöntekijät kokivat haasteena salassapitosäännösten lisäksi resurssien puutteen sekä oman ajattelemattomuuden, jonka vuoksi he saattavat tehdä yksin töitä, vaikkei tarvitsisikaan.

6.4 Tiedonsiirto

- Millaisissa tilanteissa moniammatillisessa yhteistyössä tiedonsiirto on onnistunut ja missä ei?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
-ei ole tietoa + yhteistyö sosiaalityöntekijän kanssa	-ei yhteistyötä -tieto ei kulje tai kulkee esimiesten välityksellä -päivähoito avohuollon tukitoimena eikä sosiaalityöntekijä ota yhteyttä +yhteiset säännölliset palaverit +kaikki asiaa koskevat paikalla +etukäteisinformaatio lapsesta ja perheestä	+perhe sitoutunut yhteistyöhön	-tieto ei kulje, kun päivähoito on avohuollon tukitoimena +Huoli-tiimi (verkostopalaveri)

Perhepäivähoitajat kokivat, että tiedonsiirto onnistuu parhaiten yhteistyöllä sosiaalityöntekijän kanssa. Päivähoidon työntekijöiden mielestä tiedonsiirto onnistui parhaiten yhteisissä säännöllisissä palavereissa, joissa kaikki asiaa koskevat ovat paikalla sekä silloin, kun saa etukäteen tietoa lapsesta ja hänen perheestään. Tiedonsiirto ei onnistu päivähoitoon työntekijöiden mielestä silloin, kun tieto kulkee esimiesten kautta tai jos päivähoito on avohuollon tukitoimena eikä sosiaalityöntekijä ota yhteyttä päivähoitoon. Perhetyöntekijät näkevät tärkeimpänä sen, että perhe on sitoutunut yhteistyöhön. Sosiaalityöntekijät kokivat, että tieto ei kulje silloin, kun päivähoito on avohuollon tukitoimena.

- Millaisia haasteita on lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välisessä tiedonsiirrossa?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Tietoa vähän tai ei ollenkaan 2.Kirjallista informaatiota kaivataan	1.Salassapitosäännökset (mitä ja milloin saa kertoa, ei tunneta lastensuojelulakia) 2.Vanhemmat tiedonsiirron esteenä 3.Tieto ei kulje, ei kokonaiskäsitystä 4.Tietoa ajoissa (ennaltaehkäisy)	1.Vaitiolo velvollisuus (perhe esteenä) 2.Ajanpuute	1.Salassapitosäännökset (asiakas päähenkilö) 2.Tiedonsiirrosta sopiminen perheen kanssa

Tiedonsiirron suurimpana haasteena nähdään salassapitosäännökset ja vaitiolo velvollisuus. Perhepäivähoitajat halusivat kirjallista informaatiota, jotta lapsen ja perheen kanssa sovitut asiat tulisivat heidänkin tietoon. Päivähoidon työntekijät ovat epävarmoja lastensuojelulain sisällöstä, jolloin ei tiedetä mitä saa kertoa ja kenelle. Päivähoito ja perhetyöntekijät kokivat tiedonsiirron haasteena sen, kun perhe ei anna lupaa tiedonsiirtoon. Päivähoidon työntekijät halusivat tietoa ajoissa ja siten, että voisi saada kokonaiskäsitksen lapsen ja perheen yhteistyöstä. Sosiaalityöntekijät kokivat myös salassapitosäännökset tiedonsiirron esteenä, mutta he painottivat, että tiedonsiirrosta voi sopia perheen kanssa.

- Miten tiedonsiirtoa tulisi kehittää?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Yhteiset	1.Moniammatill-	1.Vaitiolo velvollisuus	1.Selkeämmät

palaverit 2.Asianosaiset paikalla palavereissa tai ainakin saisivat samat tiedot	set tiedonsiirtopalaverit 2.Säännöllinen yhteistyömuoto (ajankohtainen tiedonsiirto ja yhteistyön vahvistaminen) 3.Kokonaisnäkemys perheen tilanteesta 4.Koulutusta!	(avoimuus puuttuu) 2.Sosiaali- ja mielenterveystyöntekijöitä kentälle 3.Säännöllinen suunnittelu ja arviointi	toimintamallit eri tilanteisiin
---	--	--	------------------------------------

Varhaiskasvatuksen henkilöstö ja perhetyöntekijät kaipaavat säännöllistä moniammatillista palaverikäytäntöä, jossa kaikki asianosaiset olisivat paikalla ja saisivat informaation koskien lasta ja hänen perheen tilannetta. Tämän nähtäisiin vahvistavan yhteistyötä muiden tahojen kanssa. Eräs päivähoiton työntekijä ehdotti esim. sosiaalityöntekijän tulemistakin mukaan vanhempainiltoihin, jolloin hän tulisi lähemmäksi päivähoitoa ja samalla lähelle vanhempia. Vanhemmat ehkä uskaltaisivat ottaa helpommin yhteyttä sosiaaliviranomaisiin, jos sellaista tarvetta on. Vaitiolovelvollisuutta haluttaisiin purkaa ainakin osittain, jotta avoimuus yhteistyössä olisi mahdollista. Toisaalta myös ehdotettiin sähköistä työskentelyä, joissa perheistä puhuttaisiin koodeina eikä näin ollen paljastettaisi henkilöllisyyttä. Perhetyöntekijät näkisivät tarvetta kentän parempaan tuntemukseen sosiaalityöntekijöiden osalta ja samalla mielenterveystyöntekijöille nähtäisiin olevan todellista tarvetta. Sosiaalityöntekijät kaipaavat selkeitä toimintamalleja eri tilanteisiin.

6.5 Asiakassuunnitelmat

- Millaista yhteistyötä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä on asiakassuunnitelmia tehtäessä?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
--------------------	-------------	------------------	---------------------

	työntekijät		
1.Ei ole tai ohjaaja hoitaa ne	1.Ei minkäänlaista 2.Sosiaalityöntekijä voidaan kutsua tarvittaessa 3.Perhetyöntekijä on ollut tekemässä kuntoutussuunnitelmaa	1.Yhteistyötä päivähoidon kanssa ei ole ollut, suunnitellaan sosiaalityöntekijän kanssa	1.Yhteistyötä on vähän 2.Perhetyöntekijä toimii linkkinä

Asiakassuunnitelmia tehtäessä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen henkilöstö koki, että yhteistyötä on vähän tai ei ollenkaan. Perhepäivähoitajat kertoivat ohjaajien tekevän niitä. Päivähoidon työntekijät kertoivat, että sosiaalityöntekijän voi tarvittaessa kutsua mukaan ja, että perhetyöntekijä on ollut tekemässä kuntoutussuunnitelmaa. Sosiaalityöntekijät kokivat perhetyöntekijän yhteistyön linkkinä asiakassuunnitelmia tehtäessä.

- Millaisia haasteita on moniammatillisessa asiakassuunnitelmien teossa?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Tiedonsiirto ei toimi 2.Samat pysyvät hoitajat	1.Ajanpuute 2.Palvelujen yhteensovittaminen 3.Näkyvä suunnitteluprosessi	1.Yhteisymmärrys perheen tilanteesta 2.Kirjalliset suunnitelmat puuttuvat 3.Ajanpuute	1.Tilannekohtaisesti mietitään avainhenkilöt palaveriin 2.Salassapitosäännökset

Moniammatillisen asiakassuunnitelmatyön haasteena perhepäivähoitajat kokivat tiedonpuutteen ja hoitajien vaihtuvuuden. Päivähoidon työntekijät kokivat suurimmaksi haasteeksi ajanpuutteen, palvelujen yhteensovittamisen ja suunnitteluprosessin näkymättömyyden. Perhetyöntekijät kokivat haasteeksi yhteisymmärryksen saavuttamisen

perheen tilanteesta, kirjallisten suunnitelmien puuttumisen sekä ajanpuutteen. Sosiaalityöntekijät kertoivat, että salassapitosäännösten mukaisesti moniammatillisiin palavereihin otetaan mukaan vain avainhenkilöitä, mikä rajoittaa moniammatillista asiakassuunnitelmatyötä.

- Miten yhteistyötä tulisi kehittää tämän osalta?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Hoitaja mukaan suunnitteluun 2.Päätätaholta enemmän tietoa ja ohjeita hoitajalle	1.Säännölliset yhteiset palaverit 2.Tieto suunnitelmasta ja mahdollisen päivityksen yhteydessä päivähoidon näkemys mukaan	1.Jokaisesta käynnistä kirjallinen raportti (asiakas saa lukea ja tarkistaa tiedot)	1.Vastuunjako 2.Selkeät toimintamallit

Päivähoidon työntekijöiden ja perhepäivähoitajien mielestä asiakassuunnitelmatyötä tulisi kehittää siten, että järjestetään yhteisiä säännöllisiä palavereita, enemmän tietoa suunnitelmista ja päivähoidon tai hoitajan näkemys mukaan suunnitelmaan. Perhetyöntekijät kokivat tärkeimmäksi seikaksi kirjallisen raportoinnin. Sosiaalityöntekijät halusivat selventää vastuunjakoja sekä saada selkeät toimintamallit yhteistyökuvioihin.

6.6 Oma rooli yhteistyössä

- Ajatellaan tilannetta, jossa perhe on asiakkaana em. tahojen palveluissa. Mikä on sinun roolisi palveluiden yhteistyössä?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät

<p>1.Erityistilanteis- sa otan yhteyttä yhteistyötahoihin</p> <p>2.Hoitajaa ei huomioida yhteistyössä</p>	<p>1.Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen sekä kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa.</p> <p>2.Lapsen havainnointi ja päivähoidon näkemysten esille tuominen</p> <p>3.Jos huoli herää tiimityö, elto/kelto tai perheen ohjaaminen muihin palveluihin</p>	<p>1.Perheen ohjaaminen ja tukeminen arjen toiminnoissa ja kasvatuskäytännöissä</p> <p>2.Lasten ongelmat lastensuojelun tiedoksi</p>	<p>1.Keskeinen rooli, kokoava ja päätöksiä tekevä</p> <p>2.Ei voi yksin auttaa, kaikki tahot tärkeitä yhteistyökumppaneita</p>
---	--	--	--

Perhepäivähoitajat kokivat, ettei heitä oteta huomioon yhteistyössä, mutta he ottavat yhteyttä yhteistyötahoihin erityistilanteissa. Päivähoidon työntekijät kokivat tärkeimmäksi rooliksi yhteistyössä lapsen havainnoinnin ja päivähoidon näkemysten esille tuomisen. Jos huoli herää, he etsivät tukea omasta tiimistä tai erityislastentarhanopettajalta tai ohjaavat perheen muihin palveluihin. Perhetyöntekijät kokivat yhteistyössä tärkeimmäksi rooliksi lasten ongelmien tiedoksi saattamisen lastensuojelun työntekijälle. Sosiaalityöntekijät kokivat oman roolinsa yhteistyössä keskeiseksi, kokoavaksi ja päätöksiä tekeväksi, mutta he mainitsivat, että yhteistyötahoja tarvitaan, koska yksin ei voi auttaa.

- Miten työskentelyä tulisi kehittää?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Yhteiset palaverit eri tahojen kanssa	1.Laatia toimintasuunnitelma:	1.Yhteiset palaverit: suunnitelmat,	1.Selkeämmät työkäytännöt

2.Tiedonkulkua tulisi lisätä	roolit, aikataulu, tiedonsiirto, arviointi jne. 2.Tutustua työkenttään puolin ja toisin 3.Avoin tiedonkulku johdolta työntekijöille ja toisin päin 4.Yhteiset koulutukset	tarpeet, tavoitteet ja arviointi 2.Parityöskentely	2.Enemmän aikaa yhteistyöhön
------------------------------	--	---	------------------------------

Oman roolin suhteen yhteistyötä tulisi kehittää lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden mukaan yhteisten palaverien ja toimintasuunnitelmien kautta. Perhepäivähoitajat ja päivähoidon työntekijät kokivat myös tiedonsiirron kehittämisen olennaiseksi tässä asiassa. Päivähoidon henkilöstö koki, että lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulisi tutustua toistensa työkenttään ja tärkeitä olisi myös järjestää yhteisiä koulutuksia. Perhetyöntekijät kokivat parityöskentelyn hyväksi toimintatavaksi. Sosiaalityöntekijät näkivät tärkeänä selkeämpien työkäytäntöjen kehittämisen ja sen, että yhteistyölle tulisi olla enemmän aikaa.

6.7 Asiakkaan osallisuus

- Miten asiakas huomioidaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyössä?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
<p>1.Huomioidaan lapsen ja perheen tarpeet ja tuetaan käytettävissä olevin keinoin</p> <p>2.Autetaan huomioimaan myös omat voimavarat</p>	<p>1.Asiakas aina läsnä palavereissa</p> <p>2.Asiakkaalta pyydetään lupa yhteistyöhön muiden tahojen kanssa</p> <p>3.Kuuntelemalla ja vastuuttamalla</p> <p>4.Varhaiskasvatus jätetään ulkopuolelle</p>	<p>1.Asiakas mukana palavereissa</p> <p>2.Kuunnellaan ja toimitaan yhdessä sovittujen sääntöjen mukaan</p> <p>3.Lapsen ja perheen etu</p>	<p>1.Liian vähän tai vaihtelevasti perheen aktiivisuudesta riippuen</p> <p>2.Asiakkaan kokemus siitä, että toimitaan lapsen ja koko perheen parhaaksi</p>

Perhepäivähoitajat pitävät tärkeänä sekä lapsen ja perheen tarpeiden huomioimisen että heidän voimavarojen huomioimisen asiakkaan osallisuuden tarkastelussa. Päivähoidon henkilöstö ja perhetyöntekijät kokivat, että asiakkaan osallisuus huomioidaan siten, että hän on mukana palavereissa, häntä kuunnellaan, toimitaan yhteisesti sovittujen toimintatapojen mukaan ja vastuutetaan asiakasta toimimaan. Päivähoidon työntekijät kokivat, että varhaiskasvatus jää ulkopuolelle yhteistyössä ja näin heidän näkemyksensä puuttuu yhteistyöprosessista. Sosiaalityöntekijät näkevät, että asiakkaan osallisuus on riippuvainen asiakkaan omasta aktiivisuudesta. Asiakkaalla on oltava kokemus siitä, että toimitaan hänen parhaaksi.

- Miten asiakkaan osallisuutta tulisi kehittää?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Avoim keskustelu 2.Kuunnellaan ja toimitaan heidän parhaaksi	1.Avoimuus, luottamus 2.Yhteiset palaverit 3.Vanhempien tukeminen ja vastuuttaminen 4.Lapsen kuunteleminen 5.Lastensuojelun ehkäisevien palveluiden esille tuominen esim. vanhempainilloissa	1.Yhteinen suunnitelma, toteutus ja arviointi perheen kanssa 2.Perheen sitoutuminen suunnitelmiin	1.Yhteiset palaverit kaikkien osapuolien kesken 2.Perhe mukana tekemässä suunnitelmaa (sitouttaminen)

Asiakkaan osallisuutta tulisi lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen henkilöstön mielestä lisätä avoimella keskustelulla ja yhteisillä palavereilla. On tärkeää, että perhe on mukana suunnittelemassa, heitä kuunnellaan ja tuetaan sekä vastuutetaan toimimaan yhteisten suunnitelmien mukaan. Päivähoidon työntekijät korostavat lapsen kuulemistä näissä tilanteissa. Eräs päivähoidon työntekijä ehdotti lastensuojelun ehkäisevien palveluiden esille tuomista esim. päiväkodin vanhempainilloissa. Tällöin palvelut tuotaisiin lähelle ja näkyväksi vanhemmille. Perhetyöntekijät ja sosiaalityöntekijät korostivat perheen sitouttamista yhteisiin suunnitelmiin.

6.8 Lastensuojeluun liittyvät tavoitteet osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa

- Millaisia haasteita tulee uuden lastensuojelulain perusteella varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöhön?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Varhainen puuttuminen 2.Uusi lastensuojelulaki tuntematon	1.Ennalta ehkäisevä työ 2.Todellinen yhteistyö: aika, tapa, arviointi 3.Uusi lastensuojelulaki täysin vieras (koulutus)	1.Ennaltaehkäisevä lapsiperhetyö 2.Mitä vasuun saa kirjata?	1.Laki velvoittaa yhteistyöhön 2.Salassapitosäännösten taakse ei voi mennä liikaa 3.Enemmän ja avoimempaa yhteistyötä

Uusi lastensuojelulaki korostaa perhepäivähoitajien ja päivähoidon henkilöstön mielestä ennalta ehkäisevää työtä ja varhaista puuttumista. Päivähoidon työntekijät kokivat, että nyt on aika todelliselle yhteistyölle. Osa perhepäivähoitajista ja päivähoidon henkilöstöstä ei tunne uutta lastensuojelulakia. Perhetyöntekijät korostivat myös ennaltaehkäisevää työtä, mutta samalla he halusivat varmuutta siihen, mitä vasuun saa kirjoittaa. Sosiaalityöntekijät näkevät, että nyt laki velvoittaa yhteistyöhön eikä enää voida piilottaa salassapitosäännösten taakse. Heidän mielestä nyt tarvitaan enemmän ja avoimempaa yhteistyötä.

- Millaisia haasteita luo lapsikohtainen vasu varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöhön?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1. Yhteistyön lisäämistä 2. Sitoutumista	1. Moniammatillinen ote vasuun: aika, jatkuvuus, arviointi 2. Mitä saa kirjata vasuun? (jääkö lastensuojelun toiminta pimentoon?)	1. Haasteellista, välttämätöntä	1. Vasua tulisi osata hyödyntää nykyistä enemmän

Lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen tulisi tehdä perhepäivähoitajien ja päivähoidon työntekijöiden mukaan moniammatillisessa yhteistyössä, kun perheellä on asiakkuus lastensuojeluun tai erityisiä tuen tarpeita. Päivähoidon työntekijät haluavat saada selvennystä siihen, mitä vasuun saa kirjata. Perhetyöntekijät näkevät vasun laatimisen yhteistyössä välttämättömäksi ja haasteelliseksi. Sosiaalityöntekijät kokivat, että lapsen vasua tulisi hyödyntää nykyistä enemmän.

- Mitä muuta tärkeää haluat mainita lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välisen yhteistyön kehittämisestä?

Perhepäivähoitajat	Päivähoidon työntekijät	Perhetyöntekijät	Sosiaalityöntekijät
1.Ensin tutkitaan perheen tilanne ennen kuin puututaan 2.Pienet hoitoryhmät 3.Tiedonsiirto 4.Yhteistyön kehittäminen	1.Uuden lain myötä odotukset korkealla 2.Lastensuojelutapaukset työnnetään päiväkotiin ja unohdetaan sinne 3.Yhteistyö etäistä – kehitettävää 4.Toisen työkentän tuntemus puolin ja toisin – koulutus	1.Panostaa enemmän ennaltaehkäisevään työhön ja avoimuuteen 2.Lisää sosiaalityöntekijöitä 3.En ymmärtänyt, miten kysymykset liittyivät työhöni	1.Yhteistyön kehittäminen alkutekijöissä 2.Lapsen ja perheen etu tärkein 3.Ei omista asiakasta vaan toimitaan yhdessä

Yleisesti lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyöhön perhepäivähoitajat halusivat sanoa, että perheen tilanne tulisi tutkia perusteellisesti ennen toimenpiteitä, pienempiin hoitoryhmiin tulisi panostaa, tiedonsiirtoa kehittää ja kehittää yhteistyötä. Päivähoidon työntekijät kokivat, että uuden lain myötä odotukset ovat korkealla. Osalla oli kokemuksia siitä, että lastensuojelutapaukset laitetaan päiväkotiin ja unohdetaan sinne. Yhteistyö on heidän mielestä hyvin etäistä, joten sitä tulisi kehittää. Päivähoidon henkilöstöltä tuli toive toisen työkentän tuntemuksen lisäämiseen esim. yhteisten koulutuksien kautta. Perhetyöntekijät halusivat panostaa avoimuuteen ja ennaltaehkäisyyn. Heidän mielestä sosiaalityöntekijöitä on liian vähän. Sosiaalityöntekijät kokivat, että yhteistyö on vasta kehitteillä. Yhteistyössä on heidän mielestä kuitenkin tärkeintä lapsen ja perheen etu. Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyössä ei tulisi omia asiakasta, vaan toimia yhdessä.

7. KOILLISMAAN HANKEKUNTIEN LASTENSUOJELUN JA VARHAISKASVATUKSEN YHTEISTYÖN NYKYTILA, HAASTEET JA KEHITTÄMISALUEET

7.1 Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön nykytila

Kuusamon, Taivalkosken ja Posion lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen henkilöstö kokee, että tällä hetkellä yhteistyötä on vähän tai ei ollenkaan. Perhepäivähoitajat olivat yhteistyössä neuvolan ja erityislastentarhanopettajan kanssa. He kokivat tärkeimmäksi yhteistyökumppaniksi päivähoidon ohjaajan ja erityislastentarhanopettajan tuen. Päiväkodin työntekijät kertoivat, että tällä hetkellä yhteistyö tapahtuu puhelin välityksellä, esim. konsultaatiopuhelut sosiaalityöntekijän kanssa tai esimiehen välityksellä. Esiopetukseen siirryttäessä sosiaalityöntekijä on ollut mukana tiedonsiirtopalaverissa. Tilanteessa, jossa lapsi sijoitetaan avohuollon tukitoimena perhepäivähoitoon tai päiväkotiin, työntekijät kokivat, että sosiaalityöntekijän kanssa tehtävä yhteistyö olisi tärkeää. Näissä tilanteissa kuitenkin on vaikea tavoittaa sosiaalityöntekijää.

Perhetyöntekijät kertoivat, että yhteiset palaverit perheen, perhetyöntekijä, ohjaajan ja sosiaalityöntekijän kanssa ovat olleet hyviä käytäntöjä, mutta heidän osaltaankin yhteistyö tapahtuu osaltaan esimiesten välityksellä. Sosiaalityöntekijät kertoivat Taivalkoskella toteutettavasta Huoli-tiimistä, mikä on eri toimijoiden verkostopalaveri, jossa voidaan moniammatillisesti pohtia ja keskustella perheiden tilanteista joko nimettömänä tai perheen suostumuksella yksilöllisesti. Työskentely on vasta alussa ja siinä olisi heidän mielestä kehittämistä. Hyvästä olemassa olevasta yhteistyömuodosta mainittiin myös Posion kunnassa toteutettava säännöllinen yhteistyö päivähoidon, neuvolan ja perhetyöntekijän kesken.

7.2 Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön haasteet

Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyön haasteina hankekuntien työntekijät näkivät vaitiolovelvollisuuden ja yleensä salassapitosäännökset. Päiväkodin työntekijät kokivat, että heillä ei ole tarkkaa näkemystä siitä, mitä salassapitovelvollisuus pitää sisällään. He kokevat tarvitsevansa ohjeistusta siitä, mitä salassapito- ja

vaitiolovelvollisuus tarkoittaa moniammatillisessa yhteistyössä käytännön tasolla. Päiväkodin työntekijät mainitsivat, että uusi lastensuojelulaki ei ole ”auennut” eli heillä ei ole tietoa siitä, miten se vaikuttaa moniammatilliseen yhteistyöhön. Yhteistyön haasteina nähtiin yleisesti ajanpuute ja varsinkin muut osapuolet mainitsivat, että sosiaalityöntekijöitä on vaikea tavoittaa. Tiedonpuute nähtiin yhtenä haasteena erityisesti perhepäivähoitajien, päiväkodin työntekijöiden ja perhetyöntekijöiden osalta. Työntekijät kokivat, etteivät he saa työssä tarvittavia tietoja lapsesta ja perheestä lastensuojelun puolelta. Toisaalta yhteistyön haasteena nähtiin se, että perhe ei anna lupaa yhteistyöhön. Tämä tuli esille päiväkodin, perhetyöntekijöiden ja sosiaalityöntekijöiden osalta. Yhteistyön haasteisiin perhetyöntekijät mainitsivat vielä erityisenä haasteena mielenterveystyön puuttumisen kentältä. Sosiaalityöntekijät kokivat resurssien puutteen haasteena moniammatillisen yhteistyön onnistumiselle.

7.3 Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön kehittämisaalueet

Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen henkilöstö koki tärkeimmäksi kehittämisaalueeksi moniammatilliset palaverit, joissa olisivat mukana kaikki asianosaiset henkilöt. He kokivat tärkeäksi säännöllisen yhteistyömuodon, jossa tapahtuu ajankohtaista tiedonsiirtoa ja yhteistyön vahvistumista. Päiväkodin puolelta tuli ehdotus, että sosiaalityöntekijä osallistuisi vanhempainiltaan ja tulisi näin näkyväksi yhteistyökumppaniksi myös perheille. Yhteisten palaverien kautta työntekijät näkisivät saavansa kokonaisnäkemyksen perheestä, mikä antaisi mahdollisuuksia myös varhaiseen puuttumiseen. Yhteisten moniammatillisten palavereiden kautta osapuolet toisivat oman näkemyksensä esille esim. päivähoito lapsen näkökulmasta ja perhetyöntekijä perheen arjen näkökulmasta. Palaverien säännöllisyyttä perusteltiin sillä, että ajankohtaisen tiedonsaanti on tärkeää, mutta yhtä tärkeää on suunnitella ja arvioida tilannetta tietyin väliajoin.

Vaitiolovelvollisuuden ja salassapitosäännösten sekä uuden lastensuojelulain osalta päivähoiton työntekijät kokivat tarvitsevänsä kattavaa ohjeistusta tai koulutusta. Erityisen hyvänä pidettäisiin lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteisiä koulutuksia muidenkin aiheiden osalta. Toisen työn tunteminen puolin ja toisin koettiin tärkeäksi kehittämisen alueeksi. Perhetyöntekijät haluaisivat enemmän avoimuutta ja vaitiolovelvollisuuden osittaista purkamista, jotta yhteistyö onnistui mahdollisimman hyvin. Perhetyöntekijät

kokivat, että kentällä käytännön työssä tarvittaisiin mielenterveystyöntekijöitä ja lisää sosiaalityöntekijöitä. Sosiaalityöntekijät kokivat myös itse resurssipulan haasteena moniammatilliselle yhteistyölle. Eräs sosiaalityöntekijä mainitsi, että oma ajattelemattomuus voi myös olla esteenä yhteistyölle. Olisi hyvä muistaa, ettei näitä asioita tarvitse tehdä yksin ja ettei niitä voikaan tehdä yksin. Sosiaalityöntekijät kokivat, että yhteistyön onnistumisen edellytyksenä ovat selkeimmät toimintamallit eri tilanteisiin.

Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen moniammatillisen yhteistyön yhdeksi tärkeäksi tekijäksi nousi perheen osallisuus ja sitoutuminen yhteistyöhön. Perhe voi halutessaan estää yhteistyön siten, ettei anna lupaa siihen. Tämä nähtiin vaikeana ongelmana varsinkin sosiaalityöntekijöiden ja perhetyöntekijöiden osalta. Moniammatillisen yhteistyön kehittämisessä tulisi siis huomioida perheen osallisuuden lisääminen ja sitouttaminen työskentelyyn. Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen työntekijät korostivat perheen ja vanhempien vastuuttamista.

8. POHDINTA

Tutkimukseni tarkoituksena oli kartoittaa Kuusamon, Taivalkosken ja Posion kuntien lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön nykytilaa, haasteita ja kehittämisalueita. Pyrin selvittämään näitä asioita kyselylomakkeella, jossa oli avoimia kysymyksiä. Kartoitukseni kohderyhmäksi valitsin päivähoidon henkilöstön (kiertävät erityislastentarhanopettajat, lastentarhanopettajat, lastenhoitajat ja perhepäivähoitajat) sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijät ja perhetyöntekijät. Vastauslomakkeita palautui täytettynä yhteensä 32, joten tutkimusaineistoni oli aika kattava.

Lapsen hyvä arki -hankkeessa kehitetään muun muassa Koillismaan hankekuntien lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä ja kartoitukseni liittyy juuri tähän osaluueeseen. Uskon, että tutkimukseni avulla hankkeeseen saadaan lisätietoa yhteistyön haasteista ja kehittämisalueista. Yhteistyön haasteina nähtiin mm. vaihteluvelvollisuus ja salassapitosäännökset sekä ajan- ja tiedonpuute. Lakiin ja säädöksiin liittyvät asiat luovat suurimman haasteen. Uusi lastensuojelulaki on kuitenkin avaamassa tätä yhteistyön mahdollisuutta siten, että avoimempi yhteistyö eri tahojen välillä pitäisi olla mahdollista. Toisaalta käytännön työntekijät eivät ole tietoisia kaikista näihin lakiin ja säädöksiin liittyvistä asioista, joten se tulisi huomioida ohjeistusten ja koulutuksien muodossa. Tiedon- ja ajanpuutteeseen pystytään vaikuttamaan käytännön tasolla luomalla uusia yhteistyömuotoja.

Kehittämisalueista tärkeimmäksi nousi säännöllisten moniammatillisten palaverien toteuttamisen. Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen henkilöstö koki, että tämä olisi ainut tapa saada kaikkien osapuolten näkemykset esille ja luoda kokonaisnäkemys perheen ja lapsen tilanteesta. Näkisin, että yhteisten palaverien myötä osapuolet oppisivat tuntemaan toisen työkentän paremmin ja se vahvistaisi yhteistyötä. Yhteisten palaverien myötä perhe saataisiin myös mukaan toimintaan osallistujana ja vastuullisena yhteistyökumppanina. Lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen yhteistyön kehittäminen on vasta aluillaan, mutta uskoisin, että kehittämiselle löytyy hyvä maaperä Koillismaan hankekuntien lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen sitoutuneista työntekijöistä.

LÄHTEET:

Eskola, J. & Suoranta, J. 1996. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huttunen, J. 1995. Laadulliset tutkimusmenetelmät. Teoksessa Hirsjärvi, S. & Huttunen, J. (toim.) Johdatus kasvatustieteeseen. Juva: WSOY.

Kuusamon varhaiskasvatussuunnitelma 2005.

Posion varhaiskasvatussuunnitelma 2003 [online], Saatavilla word-muodossa: <URL: <http://www.posio.fi/dman/Document.phx?documentId=au08510135212765&cmd=download>.

Sosiaaliportti; Lastensuojelun käsikirja [online], Saatavilla html-muodossa: <URL: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/>.

Taivalkosken varhaiskasvatussuunnitelma, 2007 [online], Saatavilla word-muodossa: <URL: <http://www.taivalkoski.fi/dman/Document.phx?documentId=ww07809105006838&cmd=download>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2005. (toinen tarkistettu painos) Oppaita 56. Helsinki: Stakes.

Valtion säädöstietopankki, Finlex; Suomen säädöskokoelma [online], Saatavilla pdf-muodossa: <URL: <http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2010/20100185.pdf>.

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.

Vähärautio, A. (toim.) 2011. Lapsen hyvää arkea rakentamassa. Oulu: Oulun yliopisto.

Liite 1.**HEI!**

Olen varhaiskasvatuksen opiskelija Oulun yliopistosta. Olen aikaisemmin suorittanut kasvatustieteiden maisterin tutkinnon kasvatopsykologiasta, mutta kiinnostukseni myötä olen alkanut opiskella varhaiskasvatuksen opintoja. Olen tekemässä opinnäytetyötä liittyen päivähoidon ja lastensuojelun moniammatilliseen yhteistyöhön. Opinnäytetyöni liittyy Lapsen hyvä arki-hankeeseen ja tarkemmin Koillismaan hankekuntien varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun moniammatillisen yhteistyön selvitykseen. Tavoitteenani on kartoittaa hankekuntien päivähoidon ja lastensuojelun yhteistyömuotojen nykytilaa, haasteita ja kehittämisalueita.

Kysely on kohdennettu päivähoidon ja lastensuojelun henkilöstölle. Päivähoidon osalta vastataan työtiimeittäin ja lastensuojelun henkilöstö vastaa henkilökohtaisesti. Päivähoidon työtiimeille lähetän kyselyn paperiversiona. Vastaukset voi palauttaa joko kirjallisesti (mukana palautuskuori) tai ne voi kirjata sähköiseen versioon. Lastensuojelun henkilöstölle lähetän kyselyn sähköisenä versiona, mikä palautetaan alla olevaan sähköpostiosoitteeseeni.

Kysely jakautuu kahdeksaan osioon, joista olen tehnyt tarkentavia kysymyksiä. Kyselyssä on avoimia kysymyksiä, joiden alle on varattu tyhjää tilaa vastauksille. Mikäli vastaustila ei riitä, vastausta voi jatkaa erilliselle paperille. Tällöin pyydän merkitsemään selvästi sen, mihin kysymykseen kyseinen vastaus kuuluu.

Toivon, että kysely palautetaan **viimeistään pe 11.11.**

Mikäli tulee kysyttävää, minuun voi olla yhteydessä sähköpostilla tai puhelimitse.

Ystävällisin terveisin,

Anne Kerälä

anne.kerala@luukku.com

p.0440982797

KYSYMYSLOMAKE**Taustatiedot:**

Vastaajan/vastaajien työnimike(et):

Vastaajan/vastaajien kotikunta:

1. Mitä tarpeita eri tahoilla on moniammatilliselle yhteistyölle?
 - Millaisissa tilanteissa koet tarvitsevasi moniammatillista yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun välillä?

2. Millaista moniammatillista yhteistyötä palvelujen rajapinnoilla on?
 - Millaisissa tilanteissa moniammatillista yhteistyötä on tällä hetkellä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun kanssa?

- Minkä yhteistyömuodon olet kokenut erityisen hyväksi? Kerro siitä tarkemmin.

3. Yhteistyön haasteet

- Millaisia haasteita ja vaikeuttavia tekijöitä varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun moniammatillisessa yhteistyössä on? Kerro siitä tarkemmin.

4. Tiedonsiirto

- Millaisissa tilanteissa moniammatillisessa yhteistyössä tiedonsiirto on onnistunut ja missä ei? Kerro tarkemmin.

- Millaisia haasteita lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välisessä tiedonsiirrossa on?

- Miten tiedonsiirtoa tulisi kehittää?

5. Asiakassuunnitelmat

- Millaista yhteistyötä lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välillä on asiakassuunnitelmia tehtäessä?

- Millaisia haasteita moniammatillisessa asiakassuunnitelmien teossa on?

- Miten yhteistyötä tulisi kehittää asiakassuunnitelmatyöskentelyn osalta?

6. Oma rooli yhteistyössä

- Ajatellaan tilannetta, jossa perhe on asiakkaana varhaiskasvatuksen, lastensuojelun ja perhetyön palveluissa. Mikä on sinun roolisi palveluiden yhteistyössä?

- Miten työskentelyä tulisi kehittää?

7. Asiakkaan osallisuus

- Miten asiakas huomioidaan varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyössä?

- Millaisia haasteita asiakkaan osallisuuden huomioiminen tuo moniammatilliseen yhteistyöhön?

- Miten asiakkaan osallisuutta tulisi kehittää varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyössä?

8. Lastensuojeluun liittyvät tavoitteet osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa

- Millaisia haasteita tulee uuden lastensuojelulain perusteella varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöhön?

- Millaisia haasteita luo lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyöhön?

- Mitä muuta tärkeää haluat mainita lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen välisen yhteistyön kehittämisestä?

KIITOS VASTAUKSESTASI!